

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

Штучний інтелект та блокчейн в роботі юристів

підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Штучний інтелект та блокчейн в роботі юристів» підготовки бакалавра

Розробник: старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Вознюк Наталія Іванівна

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми



(Кравчук В.М.)

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
цивільно-правових дисциплін
протокол № 2 від 15 вересня 2025 р.**

Завідувач кафедри



(д.ю.н., проф. Духневич А. В.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань: D БІЗНЕС, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВО Спеціальність: D 8 ПРАВО Освітньо-професійна програма ПРАВО Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів: 150/5		Рік навчання: 2
		Семестр: 3-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 24 год.
		Практичні 26 год.
		Самостійна робота 90 год. Консультації 10 год.
Форма контролю: залік		
Мова навчання: українська		

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
заочна форма здобуття освіти	Галузь знань: D БІЗНЕС, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВО Спеціальність: D 8 ПРАВО Освітньо-професійна програма ПРАВО Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів: 150/5		Рік навчання: 2
		Семестр: 3-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 6 год.
		Практичні: 8 год.
		Самостійна робота 118 год. Консультації 18 год.
Форма контролю: залік		
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Вознюк Наталія Іванівна

Старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Контактна інформація: 0509337054; Voznjuk.Natalia@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація

Силабус вибіркового освітнього компонента «Штучний інтелект та блокчейн в роботі юристів» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

Освітній компонент являє собою систему взаємоузгоджених елементів навчального процесу, які зорієнтовані на формування у здобувачів освіти системного розуміння сучасних цифрових технологій (штучного інтелекту, зокрема великих мовних моделей) та

блокчейну) та їх впливу на трансформацію юридичної професії. У межах тематики ОК розглядаються технологічні засади функціонування систем ШІ, принципи роботи LLM, можливості та обмеження їх використання у правничій діяльності, а також правові й етичні аспекти застосування алгоритмічних рішень.

Особлива увага приділяється питанням правового регулювання ШІ та блокчейн-технологій, захисту персональних даних, цифрової етики, відповідальності за використання автоматизованих систем, а також правовій природі смарт-контрактів й криптоактивів.

Практична складова реалізується через кейс-аналіз та командну проєктну діяльність у форматі Legal AI Sandbox Lab, що передбачає тестування цифрових рішень, використання LLM для юридичного аналізу та підготовки документів, а також оцінку правових ризиків їх застосування.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є формування системних знань про правові та технологічні засади функціонування штучного інтелекту (зокрема великих мовних моделей) та блокчейну, їх трансформаційного впливу на юридичну практику, а також набуття здатності здійснювати професійний правовий аналіз, оцінювати ризики та відповідально застосовувати технологічні рішення у правничій діяльності в умовах цифрової трансформації.

Завдання освітнього компонента

Сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про технологічні засади функціонування систем штучного інтелекту (зокрема великих мовних моделей) та блокчейн-технологій.

Забезпечити засвоєння теоретичних основ правового регулювання ШІ, смарт-контрактів, цифрових активів, а також правового статусу учасників відповідних правовідносин.

Навчити здійснювати професійний правовий аналіз алгоритмічних рішень, визначати їх відповідність чинному законодавству та оцінювати потенційні правові та етичні ризики їх застосування.

Сформувати навички юридичної верифікації результатів, згенерованих системами ШІ, з використанням офіційних джерел права та судової практики.

Розвинути здатність застосовувати ризикоорієнтований підхід до оцінки систем ШІ, зокрема ідентифікувати рівні ризику відповідно до сучасних регуляторних підходів.

Сформувати практичні навички використання цифрових інструментів та AI-асистентів у професійній діяльності юриста, включаючи підготовку правових документів, аналіз нормативних актів і судової практики.

Ознайомити з основами промпт-інженерії та забезпечити формування відповідальної практики взаємодії з LLM у професійному контексті.

Навчити здійснювати правову кваліфікацію смарт-контрактів, визначати межі їх автоматизованого виконання та аналізувати пов'язані з ними юридичні ризики.

Сформувати розуміння особливостей правового режиму криптоактивів та механізмів їх регуляторного контролю.

Розвинути цифрову грамотність і професійну готовність до роботи в умовах цифрової трансформації правничої діяльності.

3. Soft skills.

Практична складова навчання надасть можливість здобувачам освіти застосувати теоретичні знання до реальних ситуацій та набути навичок аналізу правових ризиків використання ШІ й блокчейну. Це сприятиме розвитку не лише професійних навичок (hard skills), а й важливих м'яких навичок (soft skills):

критичне та системне мислення;

ШІ-грамотність (AI literacy);
 цифрова етика та відповідальність при використанні технологій;
 знання технік промптингу;
 прийняття рішень в умовах невизначеності та технологічних ризиків;
 адаптивність до нових технологій;
 командна робота та проектне мислення;
 комунікативні навички;
 креативність і нестандартне мислення.

4. Структура освітнього компонента.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Штучний інтелект у правовій практиці						
Тема 1. Штучний інтелект і трансформація правничої професії	12	2	2	7	1	ДС 5
Тема 2. Основні принципи роботи ШІ	11	2	2	7		РМГ, ТР 5
Тема 3. LLM у правовій практиці.	12	2	2	7	1	РМГ, ТР 5
Тема 4. Основи промпт-інженерії для юристів	11	2	2	7		РМГ, ТР 5
Тема 5. Правове регулювання ШІ в Україні та світі	12	2	2	7	1	РЗ/К, РМГ 5
Тема 6. Етичні та правові аспекти застосування ШІ, захист прав людини та приватності	12	2	2	7	1	РЗ/К, РМГ 5
Тема 7. Практичні інструменти ШІ для юристів	13	2	2	8	1	РЗ/К 5
Разом за модулем 1	83	14	14	50	5	35
Змістовий модуль 2. Блокчейн в юриспруденції.						
Тема 8. Технологічні основи блокчейну	13	2	2	8	1	РЗ/К, Т, ТР 5
Тема 9. Смарт-контракти: технологія та правова природа	13	2	2	8	1	РЗ/К, Т 5
Тема 10. Правовий режим віртуальних активів в Україні.	15	2	4	8	1	РЗ/К, ДБ 10
Тема 11. Криптоактиви та їх регулювання в Європейському Союзі	13	2	2	8	1	РЗ/К, ДБ 5
Тема 12. Блокчейн у юридичній практиці	13	2	2	8	1	РЗ/К, ДС 5
Разом за модулем 1	67	10	12	40	5	30
Контрольна робота						35
Всього годин / Балів	150	24	26	90	10	100

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам.	Конс.	Форма
-------------------------------	--------	------	--------	------	-------	-------

				роб.		контролю / бали
Змістовий модуль 1. Штучний інтелект у правовій практиці						
Тема 1. Штучний інтелект і трансформація правничої професії	11	2	-	8	1	ДС, РМГ, ТР 12
Тема 2. Основні принципи роботи ШІ	11		2	8	1	
Тема 3. LLM у правовій практиці.	11			8	1	
Тема 4. Основи промпт-інженерії для юристів	11			8	1	
Тема 5. Правове регулювання ШІ в Україні та світі	10	2	2	9	1	РЗ/К, РМГ 12
Тема 6. Етичні та правові аспекти застосування ШІ, захист прав людини та приватності	11			9	2	
Тема 7. Практичні інструменти ШІ для юристів	11			9	2	
Разом за модулем 1	76	4	4	59	9	36
Змістовий модуль 2. Блокчейн в юриспруденції.						
Тема 8. Технологічні основи блокчейну	15	2	2	11	2	РЗ/К, Т, ТР 12
Тема 9. Смарт-контракти: технологія та правова природа	16			12	2	
Тема 10. Правовий режим віртуальних активів в Україні.	16		2	12	2	РЗ/К, ДБ 12
Тема 11. Криптоактиви та їх регулювання в Європейському Союзі	14			12	2	
Тема 12. Блокчейн у юридичній практиці	13			12	1	
Разом за модулем 1	74	2	4	59	9	24
Контрольна робота						40
Всього годин / Балів						100
	150	6	8	118	18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів освіти – основний вид засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувачів освіти оцінюється під час поточного та підсумкового контролю.

Під час організації самостійної роботи викладач ставить перед здобувачами освіти цілі, пов’язані з необхідністю засвоєння навчального матеріалу, і пропонує їм самостійно досягнути цих цілей. Залежно від задуму викладач визначає час здійснення самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, пропонує конкретні завдання, проводить інструктаж щодо їх виконання, з’ясовує повноту, глибину та обсяг виконання завдань, здійснює допоміжні заходи з опосередкованого управління діяльністю здобувачів

освіти і діагностики якості самостійної роботи (консультації, спостереження, співбесіди тощо).

Під час самостійної роботи здобувач освіти опрацює теоретичний матеріал, виконує індивідуальні завдання, проводить науково-дослідну роботу тощо. Самостійна робота може виконуватись з використанням ресурсів електронного курсу (Moodle). URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=131>

Форми самостійної роботи:

самостійне опрацювання окремих тем, питань і теоретичних матеріалів;
розв'язування практичних задач та аналіз кейсів, пов'язаних із застосуванням ШІ та блокчейну в юридичній практиці;

виконання індивідуальних завдань, зокрема: робота з юридичними цифровими інструментами, підготовка промптів та юридичних запитів для ШІ-моделей, юридична верифікація відповідей ШІ;

систематизація та узагальнення вивченого матеріалу для підготовки до контрольної роботи;

підготовка реферативних доповідей або аналітичних оглядів із заданої тематики (правове регулювання ШІ, блокчейну, криптоактивів тощо);

пошук (підбір) джерел для підготовки презентацій за заданою тематикою;

підготовка презентацій та інформаційних блоків на основі зібраних джерел і проведеного аналізу;

робота з інформаційно-аналітичними платформами, симуляторами;

створення коротких аналітичних нотаток (legal briefs) за результатами застосування ШІ або блокчейн-технологій до запропонованих ситуацій;

робота з цифровими кейсами: пошук рішень, оцінка ризиків, формування правової позиції із застосуванням сучасних технологій.

Усі завдання та методичні вказівки викладача, матеріали для самостійної роботи розміщено на електронному курсі (MOODLE). URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3272>

Приклади завдань для самостійної роботи:

Тема: LLM у правовій практиці. Основи промпт-інжинірингу для юристів

1. Оберіть LLM. Ваше завдання – визначити потенційні юридичні ризики під час укладання договору довічного утримання (догляду) з позиції чинного законодавства України.

Формат відповіді: Таблиця з трьома колонками: Проблемне положення / Потенційний ризик / Рекомендація щодо усунення.

Самостійно оберіть методику промптингу та обґрунтуйте свій вибір.

Зробіть самостійні висновки щодо відповідності отриманого результату чинному законодавству.

2. Оберіть LLM. Ваше завдання – перевірити, чи змінилися з 2020 року положення Цивільного кодексу України щодо об'єктів цивільних прав. Зробіть самостійні висновки щодо відповідності отриманого результату чинному законодавству.

3. Використайте ланцюжок із 3-5 запитів, щоб перевірити достовірність і актуальність поданої інформації. Кожен наступний запит має уточнювати або звужувати попередній, формуючи логічний ланцюжок роздумів. Зафіксуйте всі запити та відповіді у вигляді таблиці (промпт, мета / логіка кроку, результат. Зробіть короткий висновок про точність, аргументованість і правову коректність отриманої інформації. Кейс для перевірки: «З 2025 року електронний підпис в Україні прирівняно до власноручного для всіх правочинів».

4. Порівняйте підходи до регулювання штучного інтелекту (ШІ) у США та ЄС.

У порівнянні мають бути висвітлені такі аспекти: регуляторна філософія та обов'язковість, механізми контролю та обов'язкові вимоги, ключові пріоритети. Зробіть самостійний висновок щодо переваг і недоліків кожного з підходів до регулювання штучного інтелекту (ЄС та США) та аргументовано висловіть власну думку щодо того, який із них є більш перспективним для впровадження в Україні з огляду на її правову систему, рівень цифровізації та стратегічні пріоритети розвитку.

Тема: Технологічні основи блокчейну

5. Робота з blockchain demo.

5.1. Створення унікального хешу. У розділі «Hash» введіть своє повне ім'я. Зафіксуйте отриманий хеш.

5.2. Демонстрація чутливості хеш-коду. Доведіть, що хеш є унікальним цифровим відбитком даних. За допомогою програми продемонструйте як змінюється хеш залежно від даних. Зробіть знімки екрана та напишіть пояснення: що продемонстровано на цих знімках, які висновки можна зробити, чому цей факт важливий для блокчейну.

5.3. Довжина хеш-коду. Смарт-контракт. Експеримент.

Крок 1. За допомогою інструментів штучного інтелекту створіть смарт-контракт для договору купівлі-продажу холодильника.

Використовуючи будь-яку доступну ШІ-модель (наприклад, ChatGPT, Gemini, Claude чи іншу), сформулюйте запит і згенеруйте смарт-контракт, який регулює купівлю-продаж побутового холодильника. У смарт-контракті мають бути чітко визначені ключові умови договору.

Перегляньте та проаналізуйте згенерований ШІ-контракт. Виділіть, які структурні елементи та алгоритмічні блоки використовує модель: блоки ініціалізації змінних; логіку верифікації умов; механізми підтвердження виконання; умови розрахунку та фінального закриття транзакції.

Підготуйте висновки (5–7 речень) щодо того: наскільки повно ШІ відтворив юридичну структуру договору; які елементи потребують додаткової правової деталізації; чи можна застосовувати отриманий смарт-контракт у реальних правовідносинах; які переваги та ризики використання ШІ для автоматизації договорів.

Крок 2. Вставте отриманий код у вікно Data

Напишіть висновок (до 10 речень):

Чому довжина хеш-коду завжди однакова?

Чому ця властивість є критично важливою для блокчейну?

Чому хеш-функція дозволяє з високою точністю довести, що документ не змінювався?

Як хеші можна використати в електронних доказах, е-документообігу, блокчейн-реєстрах?

Чому хеш може бути доказом цілісності документа?

5.4. Демонстрація ланцюгової незмінності. Перейдіть до розділу «Blockchain». Переконайтеся, що всі п'ять блоків є дійсними (зеленими). Здійсніть несанкціоновану зміну: у Блоці 2 змініть дані, ввівши дату 01.12.2023. Доведіть каскадний ефект та напишіть висновки.

5.5. Демонстрація розподіленої стійкості. Перейдіть до розділу «Distributed». Переконайтеся, що всі три копії (Peer A, Peer B, Peer C) є ідентичними, порівнявши хеш останнього блоку (Блок 5) на кожній копії. У копії Peer B змініть дані в Блоці 3. Опишіть, що відбулося: _____. Відновіть дійсність блоків у копії Peer B. Порівняйте хеш останніх блоків (Блок 5) на всіх трьох вузлах.

Дайте відповіді на питання:

Якщо у копії Peer B тепер усі блоки дійсні (зелені), чи означає це, що фальсифікацію приховано?

Чи буде досягнуто консенсусу між Peer A, Peer B і Peer C?

Поясніть, як Peer A і Peer C, навіть без перевірки всього ланцюга можуть прийняти рішення щодо дійсності ланцюга Peer B.

На основі виконаних дій у цьому завданні сформулюйте короткий, але змістовний висновок (до 10 речень), у якому:

поясніть, яку роль відіграє наявність кількох копій блокчейну в різних вузлах;

опишіть, як система реагує на зміну даних в одному з вузлів та чому ця зміна не приймається мережею автоматично;

зробіть висновок про те, як мережа визначає, який ланцюг є дійсним, і чому принцип консенсусу більшості захищає блокчейн від одностороннього втручання;

сформулюйте, що саме демонструє цей експеримент щодо стійкості та безпеки розподілених реєстрів:

наведіть приклади використання технології блокчейн в державному управлінні.

Приклади кейсів для самостійного аналізу

Кейс 1. Автоматизоване рішення про надання соціальної допомоги та дискримінація

Фабула: У країні Н, яка є членом ЄС, впроваджено інтелектуальну систему (Система ШІ) для автоматизованого прийняття рішень щодо призначення державної соціальної допомоги громадянам (наприклад, субсидій або допомоги на оплату житлово-комунальних послуг). Система використовує алгоритм скорингу, який аналізує доходи, місце проживання та кредитну історію заявників. Протягом шести місяців роботи Системи ШІ було зафіксовано аномально високий відсоток відмов (на 35% більше, ніж раніше) для заявників, що проживають у депресивних районах міст, а також у сільській місцевості, незалежно від їхнього фактичного рівня доходу. Одна із заявниць, пані Олена, отримала відмову без чіткого пояснення логіки рішення. Після незалежного аудиту виявилось, що модель ШІ була навчена на історичних даних, які містили інституційну дискримінацію, що призводило до упередженості (алгоритмічних упереджень) щодо цілих соціальних груп за ознакою місця проживання.

1. Як кваліфікувати цей випадок з погляду порушення права на недискримінацію? Чи є це шкідливим упередженням?

2. До якого класу ризику, згідно з Регламентом ЄС про штучний інтелект (AI Act), належить ця Система ШІ? Які вимоги щодо прозорості та пояснюваності мають бути застосовані до Системи ШІ, враховуючи клас ризику?

3. Які ефективні засоби правового захисту повинна мати пані Олена, оскільки вона підлягала рішенням, що ґрунтуються винятково на автоматизованій обробці?

Кейс 2. Адвокатська таємниця та ризик витоку даних

Фабула: Адвокатське об'єднання «ЮристПлюс» придбало корпоративну версію великої мовної моделі (BMM/LLM) для автоматизації рутинних завдань, зокрема для створення процесуальних документів. Незважаючи на внутрішні протоколи, один із молодших правників, поспішаючи, ввів у промпт деталі конфіденційної справи клієнта (назву комерційної таємниці) з метою тонкого налаштування моделі. Хоча компанія-розробник гарантує, що їхня корпоративна модель не навчається на даних користувача, через місяць, під час використання публічної версії цієї моделі іншою компанією, система згенерувала у своїй відповіді фрагмент тексту, що містив згадку про ту саму комерційну таємницю. Алгоритми ШІ відтворили конфіденційні відомості з великого масиву обробленої інформації.

1. Чи було порушено конфіденційність та адвокатську таємницю?

2. Які технічні та організаційні заходи мали бути вжиті, щоб мінімізувати ризики витоку даних?

3. Яка відповідальність лягає на правника за введення конфіденційних даних у систему ШІ, навіть якщо він використовував корпоративне рішення? Які дії слід вжити після виявлення інциденту?

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Головною умовою успішного виконання завдань освітнього компонента та оволодіння визначеними компетентностями є систематична робота здобувачів освіти та відвідування ними аудиторних навчальних занять. При формуванні лекційного матеріалу і завдань до практичних занять, викладач створює умови для найбільш ефективного засвоєння здобувачем освіти знань в рамках пропонованого освітнього компонента.

Використання сучасних методів навчання під час вивчення освітнього компонента створює умови для формування у здобувачів освіти компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою та цим силабусом.

Для забезпечення освітнього компонента викладач використовує сучасні освітні технології, зокрема хмарні сервіси та освітню платформу MOODLE, що робить можливим постійний доступ здобувача освіти до навчально-методичних матеріалів освітнього компонента та рекомендованих до опрацювання ресурсів. Інтерактивні посилання на рекомендовані джерела значно пришвидшують роботу з ними. Різні канали комунікації дозволяють здобувачу освіти отримати швидку та вичерпну консультацію як з питань організації навчального процесу, так і питань, що виникають при вивченні окремих тем освітнього компонента.

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти:

- 1) Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань);
- 2) група у месенджері, яка створюється викладачем та працює протягом навчального семестру.

Індивідуальна консультація може бути надана здобувачу освіти в аудиторії / онлайн (згідно розкладу консультацій), у телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту або месенджер викладача.

Така організація навчального процесу створює умови для ефективного засвоєння навчального матеріалу освітнього компонента.

Використання персональних девайсів під час лекційних, практичних занять та проведення підсумкового контролю дозволяється виключно у навчальних цілях.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання і провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- контроль за дотриманням цих вимог здобувачами освіти;
- повагу до здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, незалежно від будь-яких обставин і ознак.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право.

У разі, якщо здобувач освіти не впевнений чи дотримався він правил академічної доброчесності, він може проконсультуватись з викладачем.

Відповідно до ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту», основними видами порушень академічної доброчесності є: Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Політика використання ШІ

У межах цього ОК робота зі штучним інтелектом є невід'ємною частиною навчання, тому здобувачі освіти мають активно застосовувати ШІ-інструменти для виконання практичних завдань, визначених викладачем. Зважаючи на інтенсивність використання систем, здобувачі освіти зобов'язані критично оцінювати результати та самостійно верифікувати кожну правову норму чи судовий прецедент через офіційні бази даних. Кожне завдання, виконане за допомогою ШІ, має супроводжуватися обов'язковою атрибуцією із зазначенням використаних промптів та описом методів обробки отриманого результату. При роботі із системами ШІ категорично забороняється вводити реальні персональні дані чи іншу конфіденційну інформацію. Здобувачі освіти несуть повну персональну відповідальність за точність та етичну обґрунтованість поданих робіт, оскільки ШІ виступає виключно допоміжним асистентом правника.

Політика щодо деделайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального матеріалу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та вирішення задач). Зараховується найвищий результат. Скласти

повторно поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем, а також з використанням ресурсів електронного курсу в Moodle, ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для всіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитись на кафедрі та на електронному курсі в Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Оцінювання

Відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 р. протокол № 8 Вченої ради поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи та реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних (семінарських) заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання індивідуальних та групових завдань / вирішення кейсів, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем.

Максимальна кількість балів за поточний контроль – 100 балів.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки <https://surl.li/jzpoen>

Визнання результатів навчання шляхом перезарахування кредитів та результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе:

- під час переведення, поновлення здобувача освіти до ВНУ імені Лесі Українки;
- за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»;
- за результатами навчання, здобутими з використанням елементів дуальної освіти;
- під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або ОПП.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали.

Відповідно до п 4.5. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 р. (протокол Вченої ради № 8) передбачено, що здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК.

Науково-методичною комісією юридичного факультету затверджено систему бонусних балів, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК в обсязі до 35 балів (протокол № 01 від 03 вересня 2025 р.).

<i>Види студентської наукової та практичної активності</i>	<i>Кількість бонусних балів</i>
Публікація наукової статті в періодичному науковому фаховому виданні категорії «Б» (у співавторстві із науковим керівником)	до 7 балів
Виступ з доповіддю на міжнародній, всеукраїнській науково-практичній конференції, засіданні круглого столу, симпозіуму та іншому науковому заході	до 5 балів
Публікація тез доповіді у збірнику матеріалів конференції, круглого столу чи іншого наукового заходу	до 5 балів
Участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді	до 8 балів
Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	до 10 балів

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи, виконання контрольної роботи.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. Приклади тестових завдань та перелік питань для підготовки до заліку розміщено на електронному курсі в Moodle. URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3272>. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Порядок проведення заліку.

Повторне складання заліку з освітнього компоненту допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Залік проводиться у формі тестів, зокрема ситуаційних (кейсових), що передбачають аналіз практичних правових ситуацій та вибір або формулювання обґрунтованої правової позиції на електронному курсі в Moodle, а в разі відсутності технічної можливості використання платформи Moodle – в усній формі.

Залік відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Питання заліку

Змістовий модуль 1. Штучний інтелект у правовій практиці

1. Поняття штучного інтелекту та основні підходи до його визначення.
2. Класифікація систем ШІ та сфери їх застосування у правничій діяльності.
3. Принципи функціонування великих мовних моделей (LLM).

4. Переваги та обмеження використання LLM у юридичній практиці.
5. Поняття «галюцинацій» ШІ та механізми їх виявлення.
6. Юридична верифікація результатів, згенерованих ШІ: алгоритм перевірки.
7. Основи промпт-інженерії в професійній діяльності юриста.
8. Питання відповідальності за використання ШІ у правничій діяльності.
9. Права людини в епоху ШІ.
10. Захист персональних даних при використанні систем ШІ.
11. Знеособлення даних: правові вимоги та практичне значення.
12. Ризикоорієнтований підхід до регулювання ШІ.
13. Класифікація систем ШІ за рівнем ризику відповідно до AI Act.
14. Етичні принципи використання ШІ у правничій діяльності.
15. Використання AI-асистентів у професійних аналітичних платформах (LIGA360, YouControl): практичні аспекти.

Змістовий модуль 2. Блокчейн в юриспруденції.

1. Технологічні засади функціонування блокчейну.
2. Децентралізація, консенсусні механізми та незмінність записів: юридичне значення.
3. Правова природа розподілених реєстрів.
4. Токенізація активів з використанням технології блокчейн: поняття, перспективи та ризику.
5. Поняття та ознаки смарт-контракту. Правові ризики використання смарт-контрактів.
6. Межі автоматизованого виконання зобов'язань.
7. Правовий режим віртуальних активів в Україні.
8. Учасники ринку віртуальних активів та їх правове становище.
9. Криптоактиви та їх регулювання в Європейському Союзі
10. Регуляторні вимоги щодо діяльності провайдерів послуг, пов'язаних з обігом криптоактивів.
11. Питання фінансового моніторингу та комплаєнсу у сфері криптоактивів.
12. Юрисдикційні проблеми у блокчейн-мережах.
13. Використання блокчейн-технологій у публічному управлінні та правозастосуванні.
14. Сфери застосування технології блокчейн в епоху цифровізації: перспективи, переваги, ризику та правове регулювання.

Практичне застосування та правовий аналіз

1. Алгоритм правового аналізу цифрового рішення (ШІ або блокчейн).
2. Визначення правових та етичних ризиків впровадження цифрових технологій.
3. Використання ШІ для юридичних досліджень та аналізу судової практики.
4. Автоматизація юридичних процесів: межі допустимості.
5. Роль юриста в умовах цифрової трансформації правничої професії.

Наведений перелік питань охоплює ключові теоретичні та практичні аспекти освітнього компонента і слугує орієнтиром для систематизації знань. Опрацювання зазначених питань забезпечить здобувачам освіти належну підготовку до тестового контролю, зокрема до виконання ситуаційних (кейсових) завдань, спрямованих на перевірку здатності застосовувати набуті знання у змодельованих професійних умовах.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Законодавство основне

Україна

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
5. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#n117>
6. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
7. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
8. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
9. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15 липня 2021 року № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>
10. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні: схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#n8>
11. План заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025-2026 роки: затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 травня 2025 р. № 457-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2025-%D1%80#Text>

Законодавство ЄС (основне)

1. On markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. REGULATION (EU) 2023/1114 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 31 May 2023. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1114&pk_campaign=todays_OJ&pk_source=EU

- [RLEX&pk_medium=TW&pk_keyword=Crypto%20assets&pk_content=Regulation&pk_cid=EURLEX_todaysOJ](#)
2. [Regulation \(EU\) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC \(General Data Protection Regulation\) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng>](#)
 3. [Regulation \(EU\) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector and amending Directives \(EU\) 2019/1937 and \(EU\) 2020/1828 \(Digital Markets Act\)/ URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32022R1925>](#)
 4. [Regulation \(EU\) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC \(Digital Services Act\) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32022R2065>](#)
 5. [Regulation \(EU\) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations \(EC\) No 300/2008, \(EU\) No 167/2013, \(EU\) No 168/2013, \(EU\) 2018/858, \(EU\) 2018/1139 and \(EU\) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, \(EU\) 2016/797 and \(EU\) 2020/1828 \(Artificial Intelligence Act\) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng>](#)

Література, рекомендації, інтернет-джерела (основні джерела)

1. Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри. URL: <https://surl.li/anftqo>
2. Вознюк Н. І. Цифрові активи та їх правове регулювання : збірник тестів. Луцьк, 2022. 40 с.
3. Когут Ю.І. Технології блокчейн та криптовалюта: ризики та кібербезпека : практичний посібник. Київ : Консалтингова компанія «СІДКОН» ; ВД «Дакор», 2022. 316 с.
4. Краковецький О. Великі мовні моделі, інженерія запитів та агенти. Київ. Видавничий будинок “Аванпост-Прим”, 2025. 242 с.
5. Модернізація електронної комерції за допомогою цифрових активів в умовах інформаційної економіки : монографія / М. А. Мащенко, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна, Т. С. Черкашина, А. А. Кудь ; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. Харків : Право, 2023. 258 с. DOI: <https://doi.org/10.31359/9789669984883>
6. Права людини в епоху штучного інтелекту: виклики та правове регулювання. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YLb1X8wCMQi3g8LjPsERa2b58GM1fRS2/view>
7. Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/2/72/fcf6c498e0a9f57e7a8521ff9833372d.pdf>
8. Рекомендації щодо відповідального використання ШІ: питання права інтелектуальної власності. URL: https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2025/01/Rekomendatsii%CC%88_shchodo_ShI_ta_IV.pdf
9. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf>
10. Словник термінів у сфері штучного інтелекту. Міністерство цифрової трансформації. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/2/72/389a01ab0cc82040dfe172f94d1af720.pdf>
11. Юридичні інновації та стартапи: підручник для правників; колектив авторів: за загальною редакцією В. Ю. Пряміцина. Київ, 2024. 290 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1xa7XIf7nHLdQmNnIZD1WwgbyW9ZdKNvb/view>

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

- Все про блокчейн, біткоїн та криптовалюти: освітній серіал у ДІІ. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/blockchain-bitcoin-cryptocurrency>
- Blockchain demo. <https://andersbrownworth.com/blockchain/block>
- Гід з державних послуг. URL: <https://guide.diia.gov.ua/>
- Європейський портал відкритих даних. URL: <https://data.europa.eu/en>
- Єдині та Державні реєстри. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/uniform_and_registry
- Інформаційно-пошукова система «Законодавство України». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
- Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Офіційний сайт. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
- Національна онлайн-платформа для розвитку цифрової грамотності «Дія.Цифрова Освіта». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/>
- Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
- Портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/>

Повний перелік основних та додаткових джерел надаються до кожної теми на електронному курсі MOODLE <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=3272>